

postuli vors kristindóms yfir Noregi ok hans undirlöndum; trúum vèr því ok staðfastliga, at fyrir hans árnaðarorð hafi þessi partr norðr-hálfunnar feingit blómberanligan geisla ok stöðugan stólpa ok styrktarmann upp at timbra þat smíði, sem Ólafr konúgr Tryggvason hafði áðr fagurliga formerat ok giftuliga grundvallat, sem var guðs trúa ok hans lögmál ok réttindi; eru vèr fullkomliga sælir þess fagnaðar, er hann gaf os þessa heims, at kenna vorn skapara Jesúm Kristum; því skulu vèr þakkir gera úaflátliga alsvaldanda guði, er hann gaf vorum foreldrum ok öllum oss slíkan nytsemdarmann, sem var Ólafr konúgr Tryggvason, með kristni konúngdómsins ok dýrð heilagrar kirkju, með skipan heilagra siða ok lögum landsins, með valdi ok virðing konúnganna, með tign biskupanna, með sæmd kennimannanna ok aflan kaupmannanna. Allir eru þessir undir hlýðni ok lögum hins blessaða guðs ástvinar, Ólafs konúgs Tryggvasonar, þvíat hinum ríkustum gaf hann tign en hinum fátækustum miskunn, en öllum almenniliga veitti hann sína vernd ok varðveislu, ok því lifir hann nú ok at eilífu í hæztu himinríkis sæmð með sjálfum guði, þeim er lifir ok ríkir einn guð í þrenningu *per omnia secula seculorum. Amen.*

S a g a

af Þorsteini Bæarmagni.

Í þann tíma, er Hákon jarl Sigurðarson ræð fyrir Noregi, bjó sá bóndi í Gaulardal er Brynjólfr hét; hann var kallaðr Úlfaldi; hann var lendr maðr ok mikil kempa. Kona hans hét Dagný, hon var dóttir Járnskeggja af Yrjum. Þau áttu einn son, er Þorsteinn hét, hann var mikill ok sterkr, harðúðigr ok óaflátsamr við hvern sem eiga var. Engi var jafnstór í Noregi, ok trautt fengust þær dyr at honum væri hægt um at gánga, ok því var hann kallaðr bæarmagn, þvíat hann þótti ofmagni bera flestum húsum. Hann var óþýðr ok fékk faðir hans honum því skip ok menn, ok var Þorsteinn þá ýmist í hernaði eðr í kaupferðum, ok tókst honum hvortveggja vel. Í þenna tíma tók ríki í Noregi Ólafr konúgr Tryggvason, en Hákon jarl var skorinn á háls af þræli sínum, þeim sem Þormóðr karkr hét. Þorsteinn bæarmagn gjörðist hirðmaðr Ólafs konúgs, þótti konúgi hann röskr maðr, ok hélt mikit til hans,

en ekki var hann mjög kendr af hirðmönnum, þótti þeim hann stríðlyndr ok óvæginn, ok hafði konúgr hann mjög til þess, at fara sendiferðir þær, sem aðrir töldust undan at fara; en stundum fór hann kaupferðir, at afla konúngnum gersema.

2. Eitt sinn lá Þorsteinn austr fyrir Balagarðssiðu, ok gaf honum ei at sigla, gekk hann á land einn morgin, ok er sól var í landsuðri, var Þorsteinn kominn í eitt rjóðr; hóll fagr var í rjóðrinu, hann sá einn kollóttan pilt uppá hólnum ok mælti: móðir mín, segir hann, fá þú mér út krókstaf minn ok bandvellinga ¹⁾, þvíat ek vil á gandreid fara, er nú hátíð í heiminum neðra; þá var snarat út úr hólnum einum krókstaf, sem elzskara væri, hann [stígr á stafinn ²⁾], ok drégr á sik vetlingana, ok keyrir sem börn eru vön at gjöra. Þorsteinn gengr á hólinn, ok mælti slíkum orðum sem piltrinn, ok var þegar útkastat staf ok vöttum, ok mælt þetta: hver tekr nú við? Bjálbi son þinn, sagði Þorsteinn; síðan stígr hann á stafinn ³⁾, ok ríðr þar eptir, sem piltrinn fór undan. Þeir komu at einni móðu, ok steypu sèr ofan í hana, ok var því líkast sem þeir væði reyk. Því næst birti þeim fyrir augum, ok kvomu þar at, sem á fèll fram af hömrum; sèr Þorsteinn þá bygð mikla ok borg stóra; þeir stefna til borgarinnar, ok sitr þar fólk yfir borðum; þeir

¹⁾ vantar, í A. ²⁾ tekr staurinn, allir hinir. ³⁾ staurinn, allir hinir.

gengu í höllina, ok var höll skiput affólki, ok var þar af aungu drukkit utan af silfrkerum; trapiza stóð á gólfi; alt sýndist þeim ¹⁾ þargulligt, ok ekki drukkit nema vín. Þat þóttist Þorsteinn skilja, at engi maðr sá þá; fèlagi hans fór með borðum, ok henti alt þat sem niðr fèll. Konúgr sat þar í hásæti ok drottning; menn voru glaðir um höllina. Þessu næst sèr Þorsteinn at maðr kom í höllina ok kyaddi konúng, ok kveðst vera sendr til hans utan af Indíalandi úr fjalli því, er Lúkanus heitir, frá jarli þeim, er þar ræð fyrir, ok segir konúngi, at hann var huldumaðr. Hann færði honum einn gullhring; eigi þóttist konúgr betri hríng sèð hafa, ok fór hríngrinn um höllina til sýnis, ok lofuðu hann allir; hann var sundr tekinn í 4 stöðum. Annann grip sá Þorsteinn, er honum þótti mikils um vert, þat var dúkr sá er lá á konúgs borðinu, hann var með gulligum röndum, ok í festir þeir tólf gimsteinar sem beztir eru; gjarna vildi Þorsteinn dúkinn eiga, kemr honum í hug at treysta á konúgs hamingju, [ok vita hvort hann getr ekki náð hríngnum. Nú sèr Þorsteinn at ²⁾ konúgrinn ætlar at draga hrínginn á hönd sèr, þá greip Þorsteinn hrínginn af honum, en annari hendi tók hann dúkinn, ok fór allr matr í saur, en Þorsteinn hljóp á dyr, en krókstafr hans varð honum eptir í höllinni. Verðr nú upphlaup mikit, hlaupa

¹⁾ honum, C. D. E.

²⁾ Ok er, hinir.

3 deild.

menn út síðan, ok sjá hvar Þorsteinn fer, ok stefna eptir honum. Sèr hann nú at þeir muni geta náð honum; hann mælti þá: ef þú ert svá góðr, Ólafr konúgr! sem ek treysti mikit til þín, þá veittu mèr lið. En svá var Þorsteinn frár, (at) þeir kvomust ekki fyrir hann, fyrrenn hann kom at ánni, ok staldraði hann þá við; þeir slógu hring um hann, en Þorsteinn varðist vel, ok drap ótal marga, áðr förunautr hans kom ok færði honum stafinn, ok hurfu þeir þegar í móðuna; kvomu þeir aptr á hinn sama hól, sem fur gátum vèr, þá sól var í vestri; kastaði piltrinn þá inn stafnum ok klæðsekk þeim, sem hann hafði fylðan af góðum krásum, ok svá gjörði Þorsteinn. Kollsveinn hljóp inn; en Þorsteinn nam staðar við glugginn, hann sá þar tvær konur, ok vaf önnur guðvef, en önnur ruggaði barni; sú mælti: hvat dvelr hann Bjálfa bróður þinn? Ekki hefir hann mèr fylgt í dag, sagði hann. Hverr hefir þá farit með krókstafinn, segir hon? Þat var Þorsteinn bæarmagn, segir kollsveinn, hirðmaðr Ólafs konúgs; kom hann okkr í mikinn vanda, þvíat hann hafði or undirheimum þau þing, at ei munu slík í Noregi, ok var við því búit, at við mundum drepnir, er hann kastaði stafnum í hendr þeim, ok eltu þeir hann til niðrgágs, ok þá færði ek honum stafinn, ok víst er hann hraustr maðr, þvíat ei veit ek, hversu marga hann drap. Ok nú laukst aptr haugrinn. Fór Þorsteinn nú til sinna manna, ok sigldu

þaðan til Noregs, ok fann Ólaf konúg austr í Vík, ok færði honum gersemi þessi, ok sagði frá ferðum sínum, ok fanst mönnum mikit um. Konúgr bauð at gefa Þorsteini lèn mikit, en hann kveðst enn vilja fara eina ferð í Austrveg; var hann nú með konúgi um vetrinn.

5. At vori bjó Þorsteinn skip sitt, hann hafði snekkju ok fjóra menn ok 20; ok er hann kom við Jamtaland, lá hann í höfn einn dag, ok gekk hann á land at skemta sèr. Hann kom í eitt rjóðr, þar var einn mikill steinn; skamt þaðan sá hann einn dverg furðuliga ljótan, ok grenjaði upp yfir sik; sýndist Þorsteini kjaþtrinn snúinn út at eyranu, en öðrumegin nefit niðr at kjaþtrinum. Þorsteinn segir, því hann lèti svá heimsliga. Þú, góði maðr! sagði hann, undrast eigi, sèr þú eigi þann mikla örn, er þar flýgr, hann hefir tekit son minn, ætla ek þat at sá ófögnuðr sè sendr af Óðni, en ek spring, ef ek missi barnit. Þorsteinn skaut eptir erninum ok kom undir vænginn, ok datt hann dauðr niðr, en Þorsteinn henti dvergsbarnit á lopti ok færði föðurnum, en dvergrinn varð feginn mjög ok mælti: þèr á ek at launa lífgjöf ok sonr minn, ok kjós þèr nú fyrir laun í gulli ok silfri. Græð þú fyrst son þinn, sagði Þorsteinn, er ek ei vanr at taka mútur á affli ¹⁾ mínu. Eigi væri mèr at óskyldara at launa, segir dvergrinn; mun

¹⁾ alfi, A.

Þær ekki þikja framboðligr serkr minn af sauða ullu; en eigi muntu á sundi mæðast, ok eigi sár fá, ef þú hefir hann næst þær. Þorsteinn fór í serkinn, ok var honum mátuligr, en honum sýndist dvergnum of lítill; hann tók ok silfrhring [or þungi ¹⁾] sínum ok gaf Þorsteini, ok bað hann vel geyma, ok sagði honum aldri fífátt verða mundu, meðan hann ætti hrínginn. Síðan tók hann einn stein svartan ok gaf Þorsteini: ok ef þú felr hann í lófa þær, sér þik engi. Eigi hefi ek fleira, þat þær megi gagn at vera; hall einn vil ek gefa þær til skemtunar. Tók hann þá hallinn or þungi sínum, fylgði honum einn stálbroddr, hallrinn var þríhyrndr, hann var hvítr í miðju, en rauðr öðrumegin, en gul rönd utan um. Dvergrinn mælti: ef þú þakkar broddinum á hallinn, þar sem hann er hvítr, þá kemr haglhrið so mikil, at engi þorir móti at sjá; en ef þú vilt þýða þann snjó, þá skaltu þakka þar sem gulr er hallrinn, ok kemr þá sólskin, so at alt bræðir; en ef þú þakkar þar í, sem rautt er, þá kemr þar or eldr ok eimyrja með gneistaflavg, so at engi má móti at sjá; þú mátt ok hæfa þat, sem þú vilt, með broddinum ok hallinum, ok hann kemr sjálfr aptr í hönd þær, þegar þú kallar. Get ek nú ekki launat ²⁾ þær fleira at sinni. Þorsteinn þakkar honum gjafirnar, fór hann nú til sinna manna, ok var honum þessi ferð betr

¹⁾ af fingri, D. E.

²⁾ gjört, hánir.

farin enn ófarin. Þessu næst gefr þeim byr, ok sigla í Austrvegin; koma nú á fyrir þeim myrkr ok hafvillur, ok vita þeir ekki hvar þeir fara, ok var þat hálfan mánuð at þessi villa hēlt.

4. Þat var eitt kvöld, at þeir urðu varir við land, köstuðu þeir nú akkerum, ok lágu þar um nóttina; um morguninn var goft veðr ok sólskin fagrt, voru þeir þá komnir á einn fjörð lánan, ok sjá þeir þar hlíðir fagrar ok skóga; engi maðr var sá innanborðs, at þetta land þekti; ekki sáu þeir kvikt hvorki dýr nè fugla. Reistu þeir nú tjald á landi ok bjuggust vel um. At morni mælti Þorsteinn til sinna manna: ek vil gjöra yðr kunnigt um ætlan mína; þær skuluð bíða mín hér 6 nætr, ætla ek mér at kanna land þetta. Þeim þótti mikit fyrir því, ok vilja með honum fara, en Þorsteinn vill þat ei: ok ef ek kem ei aptr, áðr 7 sólir eru af himni, segir hann, þá skulu þær sigla heim, ok segja so Ólafi konungi, at mér mun ekki auðit verða aptrat koma. Gengu þeir þá með honum upp á skóginn, því næst hvarf hann þeim, ok fóru þeir aptr til skips, ok breyttu eptir því, sem Þorsteinn bauð þeim. Nú er at segja af Þorsteini, at allan þann dag gengr hann um mörkina, ok verðr við ekki var; en at áliðnum degi kemr hann á eina braut breiða, hann gekk eptir brautinni þángat til at aptnaði, gekk hann þá brott af brautinni, ok víkr at einni stórrí eik, ok stígr upp í hana, var þar nóg rúm í at liggja, sefr hann þar um nóttina; en er sólin

kom upp, heyrir hann dunur miklar ok manna mál, sá hann þá hvar margir menn ríða, þeir voro 2 og 20, þá bar so skjótt umfram; undraðist Þorsteinn mjög vöxt þeirra, hafði hann ei sèð jafnstóra menn fyrr. Þorsteinn klæðir sik; líðr nú morgininn til þess at sól er komin í landsuðr.

5. Nú sèr Þorsteinn þrjá menn ríða vel vopnaða ok svâ stóra, at aunga menn sá hann fyrr jafnstóra; sá var mestr er í miðit reið í gullskotnum klæðum á bleikum hesti, en hinir 2 ríðu á grám hestum í rauðum skallats klæðum. En er þeir kvomu þar gegnt, sem Þorsteinn var, mælti sá sem fyrir þeim var ok namstaðar: hvat er kvíkt í eikinni? Þorsteinn gekk þá á veginn fyrir þá, ok heilsaði þeim, en þeir ráku upp hlátr mikinn ok mælti [hin mikli maðr¹): sjaldsénir eru oss þvílíkir menn, eðr hvert er nafn þitt, eðr hvaðan ertu? Þorsteinn nefndi sik ok kveðst vera kallaðr bæarmagn: en kyn mitt er í Noregi, er ek hirðmaðr Ólafs konúgs. Hinn mikli maðr brosti ok mælti: mest er logit frá hirðprýði hans, ef hann hefir aungvan vaskligri; þiki mèt þú heldr mega heita bæarbarn enn bæarmagn. Lát nokkut fylgja nafnfesti, segir Þorsteinn. Hinn mikli maðr tók fingurgull ok gaf Þorsteini, þat vó 3 aura. Þorsteinn mælti: hvert er þitt nafn, eðr hveðrar stéttar ertu, eðr í hvert land er ek kominn? Goðmundr

¹) fyrirmaðrinn, hinir.

heiti ek, ræð ek þar fyrir, sem á Glæsisvöllum heitir, þar þjónar til þat land, er Risaland heitir; ek er konúgs son, en mínir sveinar heitir annar Fullsterkr en annar Allsterkr; eðr sátu aungva menn ríða hær um í morgin? Þorsteinn mælti: hær riðu um 2 menn ok 20 ok létu ei líttinn. Þeir eru sveinar mínir, segir Goðmundr. Þat land liggr hær næst, er Jötunheimar heitir, þar ræðr sá konúgr, er Geirravðr heitir, undir hann eru vèr skattgildir. Faðir minn hèt Úlfhèðin trausti, hann var kallaðr Goðmundr sem allir aðrir, þeir á Glæsisvöllum búa; en faðir minn fór í Geirravðar garða, at afhenda konúgi skatta sína, ok í þeirri ferð fèkk hann bana; hefir konúgr gjört mèt boð, at ek skyldi drekka erfi eptir föður minn, ok taka slíkar nafnbætr, sem faðir minn hafði; en þó unum vèr illa við at þjóna Jötnum. Því riðu yðrir menn undan? segir Þorsteinn. Mikil á skilrland vort, segir Goðmundr, sú heitir Hemra, hon er svâ djúp ok straung, at hana vaða aungvir hestar, nema þeir sem vær kumpánar eigum; skulu hinir ríða fyrir uppsprettu árinna, ok finnumst vèr í kveld. Þat mundi skemtan at fara með yðr, segir Þorsteinn, ok sjá hvat þar verðr til tíðinda, Ei veit ek [hversu þat hentar¹), segir Goðmundr. Þvíat þú munt kristinn. Ek mun mik ábyrgjast, segir Þorsteinn. Ekki vilda ek þú hlytir vont af mèt, sagði Goðmundr, en ef Ólafr konúgr

¹) hverju þat sætir C. D. E.

vill leggja gæfu á með oss, þá mundi ek framt á treysta at þú færir. Þorsteinn segist því heita vilja. Goðmundr biðr hann fara á bak með sér, ok svá gjörði hann. Ríða þeir nú til árinna, var þar eitt hús, ok tóku þeir þar önnur klæði, ok klæddu sik ok sína hesta; þau klæði voru þeirrar náttúru at ekki festi vatn á þeim, en vatnit var so kalt, at þegar hljóp drep í, ef nokkut vökn-aði. Ríðu þeir nú yfir ána, hestarnir vóðu sterk-liga, hestr Goðmundar rasaði, ok varð Þorsteinn votr á tanni, ok hljóp þegar drep í; en er þeir kvomu af ánni, breiddu þeir niðr klædin til þerris; Þorsteinn hjó af sér tána, ok fanst þeim mikit um hreysti hans. Ríða þeir nú sinn veg, bað Þorsteinn þá ei fela sik: þvíat ek kann at gjöra þann hulins hjálm, at mik sér engi. Goðmundr segir þat góða kunnáttu. Kvomu þeir nú til borgarinnar, ok kvomu menn Goðmundar í móti honum; ríðu þeir nú í borgina, mátti þar nú heyra alháttar hljóðfæri, en ekki þótti Þorsteini af setning slegit. Geirravör konúgr kom nú í mót þeim, ok fagnaði þeim vel, ok var þeim skipat eitt steinhús eðr höll at sofa í, ok menn til fengnir at leiða hesta þeirra á stall; var Goðmundr leiddr í konúgs höll. Konúgr sat í hásæti, ok jarl sá hjá honum, er Agði hét, hann ræð fyrir því héraði, er Grundir heita, þat er á millum Risalands ok Jötunheima, hann hafði atsetu at Gnípalundi, hann var [fjölunnigr ok menn hans voru tröllum

líkari enn' mönnum ¹⁾. Goðmundr settist á skörina fyrir öndvegít gagnvart konúgi, var sá siðr þeirra, at konúgs son skyldi ekki í hásæti sitja, fyrrenn hann hefði tekit nafnbætr eptir föður sinn, ok drukkit væri hitt fyrsta full. Rís þar nú upp en vænsta veizla, ok drukku menn glaðir ok kátir, ok fóro síðan at sofa. En er Goðmundr kom í hús sitt, sýndi Þorsteinn sik, hlógu þeir at honum; Goðmundr sagði mönnum sínum, hver hann var, ok bað þá ekki hafa hann at hlátri, ok sofa þeir af um nóttina.

6. Nú er morgin kom, voru þeir snemma á fótum, var Goðmundr leiddr til konúgs hallar. Konúgr fagnaði honum vel, viljum vèr nú vita, segir konúgr, hvort þú vilt veita mèr slíka hlýðni sem faðir þinn, ok vil ek þá auka þínar nafnbætr, skaltu þá halda Risalandi, ok sverja mèr eiða. Goðmundr svarar: ekki er þat lög at krefja svá unga menn til eiða. Þat skal vera, sagði konúgr. Síðan tók konúgr guðvefjar skikkju ok lagði yfir Goðmund, ok gaf honum konúgsnafn, tók síðan horn mikit ok drakk til Goðmundi; hann tók við horninu ok þakkaði konúgi; síðan stóð Goðmundr upp, ok sté á stokkinn fyrir sæti konúgs, ok streingði þess heit, at hann skal aungum konúgi þjóna nè hlýðni veita, meðan Geirravör konúgr lifði. Konúgr þakkaði honum, sagði sér þat þikkja meira vert, enn þótt hann hefði eiða svarit. Síðan drakk Goðmundr

¹⁾ tröll mikit ok menn hans. C. D.

af horninu, ok gekk til sætis síns, voru menn þá glaðir ok kátir. 2 menn eru nefndir með Agða jarli, hét annar Jökull en annar Frosti, þeir voru öfundsjúkir; Jökull þreif upp uxahnútu ok kastaði í lið Goðmundar. Þorsteinn sá þat, ok henti á lopti, ok sendi aptr, ok kom á nasir þeim, er Gustr hét, ok brotnaði í honum nefit, ok or honum allar tennrnar, en hann féll í óvit. Geirravör konúgr reiddist, ok spurði hverr berði beinum yfir hans borð; sagði hann at reynt skyldi verða, hverr sterkastr væri í steinkastinu, áðr enn úti væri. Síðan kallar konúgr til 2 menn, Dravtt ok Hausvi ¹⁾: fari þið ok sækit gullhnavit minn, ok berit hann hingat. Þeir fóru ok komu aptr með eitt sels höfuð, er stóð 10 fjórðunga, þat var glóandi, svá at sindraði af svá sem or afli, en fitan draup niðr sem glóanda bik. Konúgr mælti: takit nú knöttinn, ok kastit hverr at öðrum, hverr sem niðr fellir, skal fara útlægr ok missa eignir sínar; en hverr eigi þorir at henda, skal heita níðingr.

7. Nú kastar Dravtt knettinum at Fullsterk, hann greip á mót annari hendi; Þorsteinn sá at honum varð orkusátt ok hljóp undir knöttinn. Þeir snöruðu at Frosta; þvíat kapparnir stóðu fremstir við hvorntveggja bekkinn; Frosti tók mót sterkliga, ok kom svá nær andlíti hans, at kinnbeini lifnaði. Hann kastar knettinum at Allsterk, hann tók í mótí báðum höndum, ok lá

¹⁾ eðr. Hausvi.

við at hann mundi kikna, áðr Þorsteinn studdi hann. Allsterkr snaraði at Agða jarli, en hann greip mótí báðum höndum, fitan kom í skeggit á honum, ok logaði þat alt, ok var honum til þess annast at afhenda knöttinn; ok fleygir at Goðmundi konúngi; en Goðmundr snaraði at Geirravði konúngi, en hann veik sèr undan, ok urðu þeir fyrir Dravtt ok Hausvir, ok fengu þeir bana; en knöttrinn kom á glerglugg einn, ok svá út í diki þat, sem grafit var um borgina, ok hljóp upp eldr logandi. Var nú lokit þessu gamni, tóku menn þá til drykkju; sagði Agði jarl at honum frýsi ¹⁾ hugar við jafnan, er hann kom í flokk Goðmundar. Um kveldit gekk Goðmundr at sofa ok hans menn, þökkðu þeir Þorsteins hjástöðu, at þeim hefði slisalaust farit. Þorsteinn kvað lítit tilreynt, eðr hvat mun til gamans haft á morgin? Konúgr mun láta glíma, segir Goðmundr, ok munu þeir þá hefna sín; þvíat fjarstætt er um afl vort. Konúngs gæfa mun styrkja oss, segir Þorsteinn, hirðit eigi þótt þér berist þángat at, sem ek er fyrir. Sofa þeir af um nóttina; en at morni fór hverr til sinnar skemtunar, en matsveinar at dúka borð. Geirravör konúgr spurði, hvert menn vildu ekki glíma; en þeir sögðu at hann skyldi ráða. Síðan afklæðast þeir ok tókust fangbrögðum. Þorsteinn þóttist ei sèð hafa slíkan atgang, þvíat alt skalf, þá þeir féllu, ok lékst mjög á mönnum Agða jarls.

¹⁾ hrysi, B.

Frosti gekk nú fram á gólfrit ok mælti: hverr skal mér á móti? Til mun verða einhverr, sagði Fullsterkr. Ráðast þeir nú á, ok voru með þeim miklar sviptingar, [ok er Frosti miklu sterkari; berast þeir nú at Goðmundi; Frosti tekr hann uppá bringu sér ok keiktist mjög ¹⁾. Þorsteinn slær fæti sínum í knébætr honum, ok fèll Frosti á bak aptr, en Fullsterkr á hann ofan; hnakkinn sprakk á Frosta ok olbogarnir. Hann stóð seint upp ok mælti: ekki ero þér einir at gamninu, eðr því er svá fult í flokki yðrum? Skamt á nefit at kenna or kjaptinum, sagði Fullsterkr. Jökull stóð þá upp, ok Allsterkr ræðst þá í móti honum, ok var þeirra atgánger hinn harðasti; en þó var Jökull sterkari, ok bar hann at bekk, þar sem Þorsteinn var fyrir. Jökull vildi draga Allsterk frá bekknum ok togast við fast, en Þorsteinn hèlt honum. Jökull tók so fast, at hann stè í hallargólfrit upp at ökla, en Þorsteinn hratt Allsterk frá sér, ok fèll Jökull á bak aptr, ok gekk or liði á honum fótrinn. Allsterkr gekk til bekkjar, en Jökull stóð upp seint ok mælti: ekki sjáum vér alla þessa, sem á bekknum eru. Geirravör segir Goðmundi, hvort hann vildi ekki glíma. En hann kveðst aldri glímt hafa, en kveðst ei vildu synjast. Konúnger bað Agða jarl hefna manna sinna. Hann kveðst laungu hafa aflagt, en segir konúnger ráða skyldu. Síðan afklæddust þeir; ei þóttist Þorsteinn seð hafa trölls-

¹⁾ vantar í A.

ligri búk enn á Agða, var hann blár sem Hel. Goðmundr reis mót honum, var hann hvítr á skinnslit. Agði jarl hausvaðist ¹⁾ at honum, ok lagði svá fast krummurnar at síðum hans, at alt gekk niðr at beini, ok bárust þeir víða um höllina, ok er þeir kvomu þar, sem Þorsteinn var, þá brá Goðmundr jarli til sniðglímu, ok snéri honum vakrliga. Þorsteinn lagðist niðr fyrir fætr jarli, ok fèll hann þá, ok stakk niðr nösunum, ok brotnaði í honum þjófsnefit ok 4 tennr. Jarl stóð upp ok mælti: þúng verða gamalla manna föll, ok svá þýngst at þrír gáangi at einum. Fóru menn þá í klæði sín.

8. Þessu næst fóru þeir konúnger til borða; töluðu þeir Agði jarl um, at þeir mundu einhvern prett við hafa haft: þvíat mér býðr ávalt hita, er ek kem í þeirra flokk. Látum biða, segir konúnger, sá mun koma, at okkr mun kunngjöra. Tóku menn þá at drekka. Þá voru borin in 2 horn í höllina, þau átti Agði jarl, gersemar miklar, ok voru köllut Hvítíngar, þau voru agja álna há ok gulli búin. Konúnger lét sitt hornit ganga á hvorn bekk: ok skal hverr drekka af í einu; sá sem því orkar ei, skal fá byrlaranum eyri silfrs. Gekk aungum af at drekka utan köppunum, en Þorsteinn gat svá til seð, at þeir sem með Goðmundi voru, vörð engi vítr. Drukku menn nú glaðir þatsemeptir var dagsins, en um kveldit fóru menn at sofa. Goðmundr þakkaði Þorsteini

¹⁾ eðr, hausvaðist.

fyrir góða hjástöðu. Þorsteinn spurði nær endast mundi veizlan. At morni skulu menn mínir ríða, segir Goðmundr; veit ek at nú lætr konúngr alt við hafa, eru nú sýndar gersemar, lætr konúngr nú bera inn horn sitt hit mikla, þat er kallat Grímr hinn góði, þat er gersemi mikil, ok þó galdraful ok búit með gull; manns-höfuf er á stiklinum með holdi ok munni¹⁾, ok þat mælir við menn, ok segir fyrir óvorðna hluti, ok ef þat veit ófriðar von; verðr þat bani vor, ef konúngr veit at kristinn maðr er með oss; munu vèr ei þurfa at vera fêsparir við hann. Þorsteinn sagði Grím eigi mæla fleira, enn Ólafr konúngr vildi: en ek ætla at Geirravðr sè feigr, þikki mèr ráð at þèr hafit mín ráð hëðan af, skal ek sýna mik á morgin. En þeir sögðu þat hættu ráð. Þorsteinn sagði at Geirravðr vildi þá feiga: eðr hvat segir þú mèr af Grími hinum góða fleira? Þat er frá honum at segja, at meðalmaðr má standa undir bugtinni á honum, en álmar breitt yfir beitina, ok ersámestr drykkjumaðr í þeirra liði, er drekkir beitina, en konúngr drekkir af í einu. Hverr maðr, á at gefa Grími nokkura gersemi, en sú virðing þikir honum sèr mest gjör, at í einu sè af drukkit, en ek veit at mèr ber fyrstum af at drekka, en þat er einskis manns þol at drekka þat í einu. Þorsteinn mælti: þú skalt fara í serk minn, því þèr má (þá) ekki granda, þó at ólyfjan sè í drykknum; tak kórónu

¹⁾ hári, *hinir*.

af höfði þèr, ok gef Grím hinum góða, ok seg í eyra honum, at þú skalt gjöra honum miklu meira heiðr enn Geirravðr, ok síðan skaltu láta sem þú drekkir, en eitr mun í horninu, ok skaltu steypa niðr næst þèr, ok mun þik ekki saka; en þá er drykkjuskapr er úti, skaltu láta menn þína ríða. Goðmundr sagði at hann skuli ráða: en ef Geirravðr deyr, þá á ek alla Jötunheima, en ef hann lifir lengr, verðr þat bani vor. Síðan sofa þeir afum nóttina.

9. Um morguninn eru þeir snemma á fótum, ok taka sín klæði; þá kemr Geirravðr konúngr til þeirra, ok biðr þá drekka velfaranda sinn. Þeir gjörðu svâ. Voru fyrst drukkin hornin Hvítíngar næst máldrykkju skálum; en þá var drukkit minni Þórs ok Óðins¹⁾, því næst kvomu inn margir slagir hljóðfæra, ok 2 menn nokkuru minni enn Þorsteinn, þeir báru Grím hinn góða. Allir stóðu upp ok fëllu á knè fyrir honum. Grímr var óhýrligr. Geirravðr mælti til Goðmundar: tak við Grím hinum góða, ok er þetta þín handsals skál. Goðmundr gekk at Grími, ok tók af sèr gullkórónu ok setti á hann, ok mælti í eyra honum, sem Þorsteinn hafði sagt honum; síðan lét hann renna af horninu ofaní serk sèr, ok var eitr í. Hann drakk til Geirravði konúngi ok kysti á stikilinn, ok fór Grímr hlæjandi frá honum; tók Geirravðr þá við fullu horninu, ok bað Grím með góðri heill koma,

¹⁾ allra Ása, *hinir*.

ok bað hann kunngjöra sèr, ef nokkur háski væri nær: hefi ek opt sèð þik með betra bragði. (Tók hann gullmen af sèr ok gaf Grími, drakk síðan til Agða jarli, ok þótti því líkast, sem boði felli á sker, er niðr rann eptir hálsinum á honum, ok drakk af alt. Grímr hristi höfuðið, ok var hann borinn Agða jarli, ok gaf hann honum 2 gullhringa, ok bað sèr miskunar, ok drakk síðan af í þremr, ok fékk byrlaranum. Grímr mælti: svá ergist hverr sem eldist. Þá var hornit fyllt, ok skyldu þeir drekka af 2, Jökull ok Fullsterkr. Fullsterkr drakk fyrr. Jökull tók við ok leit í hornit, ok kvað lítilmannliga drukkit, ok sló Fullsterk með horninu; en hann rak hnefann á nasir Jökli, svá þjófshakan brotnaði, en or hrutu tennrnar; var þá upphlaup mikit. Geirravör bað menn ei láta þetta spyrjast, at þeir skildi svá illa. Voru þeir þegar sáttir, ok var Grímr hinn góði burt borinn.

10. Litlu síðar kom maðr gangandi í höllina; allir undruðust hversu lítill hann var; þat var Þorsteinn bæarbarn; hann veik at Goðmundi ok sagði, at hestar væru til reiðu. Geirravör spurði, hvað barn at þat væri? Goðmundr segir: þat er smásveinn minn, er Óðin konúgr sendi mér, ok er konúgs gersemi, ok kann marga smáleika, ok ef yðr þætti nokkuru neytr, þá vil ek gefa yðr hann. Þat er svipmikill drengr, segir konúgr, ok vil ek sjá fimleika hans, ok bað Þorstein leika nokkurn smáleik.

Þorsteinn tók hall sinn ok brodd, ok þakkar þarí, sem hvítt er; kemr haghlrið svá mikil, at engi þorir í móti at sjá, ok varð svá mikil fönn í höllinni, at tók í ökla. Konúgr hló at. Nú stangaði Þorsteinn hallinn, þar sem hann var gulr, kom þá sólskin svá heitt, at snjórin bráðnaði allr á lítilli stundu; þar fylgði sætr ilmr, en Geirröðr kvað hann vera listamann; en Þorsteinn segir eptir einn leikinn, er heitir svipu-leikr ¹⁾. Konúgr segist hann sjá vilja; Þorsteinn stóð á miðju hallar gólfi, ok þakkar þar í hallinn, sem rautt er, stökkva þar or gneistar; síðan hleypr hann um höllina fyrir hvert sæti, tókust þá at vaxa gneista flavgin, svá at hverr maðr varð at geyma sín augu; en Geirröðr konúgr hló at; tók þá at vaxa eldrinn svá at öllum þótti við of um. Þorsteinn hafði sagt Goðmundi fyrir, at hann skyldi út ganga ok fara á hest. Þorsteinn hleypr fyrir Geirröð ok mælti: vili þer láta auka leikinn? Lát sjá, sveinn! sagði hann. Þakkar Þorsteinn þá í fastaralagi; kemr þá í auga Geirröði konúgi. Þorsteinn hleypr til dyranna, oksnaraði hallinum ok broddinum, ok kom í sitt auga hvort á Geirröði konúgi, ok steptist hann dauðr á gólfit, en Þorsteinn gekk út; var Goðmundr þá kominn á hest. Þorsteinn bað þá ríða: þvíat nú er ekki deigum vært. Þeir ríða til árinna; var þá aptr kominn hallr-

¹⁾ svipuleikr, G. A.

3 deild.

inn ok broddrinn. Þorsteinn segir, at Geirröðr var dauðr. Ríða þeir nú yfir ána, ok þangatsem þeir höfðu fundizt; þá mælti Þorsteinn: hær munu vær nú skilja, ok mun mönnum mínum mál pikja, at ek komi til þeirra. Far heim með mér, sagði Goðmundr, ok skal ek launa þér góða fylgð. Síðan mun ek þess (boðs) vitja, segir Þorsteinn, en aptr skalt þú fara með fjölmenni í Geirruðargarða; er nú landit í yðru valdi. Þú munt ráða, sagði Goðmundr, en Ólafi konungi skaltu færa kveðju mína; tók hann þá eitt gullker ok silfrdisk ok tvítugt handklæði gullofit, ok sendi konungi, en bað Þorstein vitja sín, ok skildu með kærleikum.

11. En nú sèr Þorsteinn, hvar Agði jarl fer í allmiklum jötunmóð. Þorsteinn fereptir honum, sèr hann þá mikinn húsabæ, er Agði átti. Al-dingarðr var við grindhliðit, ok stóð þar við ein júngrú, hon var dóttir Agða, ok hèt Goðrún, mikil var hún ok fríð; hon heilsaði föður sínum, ok spurði tíðinda. Nóg eru tíðendi, segir hann, Geirröðr konúgr er dauðr, ok hefir Goðmundr af Glæsisvöllum svikit oss alla, ok hefir leynt þar kristnum manni, ok heitir sá Þorsteinn bæj-armagn, hann hefir ausit eldi í augu oss, skal ek nú drepa menn hans, kastar hann þar niðr hornunum Hvítíngum, ok hljóp til skógar, sem hann væri galinn. Þorsteinn gekk at Goðrúnu; hon heilsaði honum, ok spurði hann at nafni. Hann kvaðst Þorstein bæarbarn heita, hirð-

maðr Ólafs konúgs. Stór mun þar hinn stærsti, sem þú ert barnit, sagði hon. Viltu fara með mér, segir Þorsteinn, ok taka við trú? Við lítit yndi á ek hær at skiljast, segir hon; þvíat móðir mín er dauð: hún var dóttir Óttars jarls af Hólmgörðum, ok voru þau ólíkat skapsmunum, þvíat faðir minn er mjög travllaukinn, ok sè ek nú at hann er feigr; en ef þú vilt fylgja mér aptr hingat, þá mun ek fara með þér. Síðan tók hon þing sín, en Þorsteinn tók hornin Hvítínga; síðan gengu þau á skóginn, ok sáu hvar Agði fór, hann grenjaði mjög; ok hèle fyrir augun; hafði þat samanborit, þegar hann sá skip Þorsteins, hljóp sá verkr í þjófs¹⁾ augun á honum, at hann sá eigi; var þá komit at sólarfalli, er þau kvomu til skips; voro menn Þorsteins þá burt búnir, en er þeir sáu Þorstein, urðu þeir segnir; stè Þorsteinn þá á skip, ok sigldu burt, er ei getit um ferð hans, fyrr enn hann kom heim í Noreg.

12. Þenna vetr sat Ólafr konúgr í þrándheimi. Þorsteinn fann konúg at jolum, ok færði honum gripi þá, sem Goðmundr sendi honum, ok hornin Hvítínga ok marga aðra gripi; sagði hann konungi frá ferðum sínum, ok sýndi honum Goðrúnu. Konúgr þakkaði honum, ok lofuðu allir hans hreysti, ok þótti mikils um vert; síðan lét konúgr skíra Goðrúnu, ok kenna

¹⁾ v. i B. C. D.

trú. Þorsteinn læk svipuleik um jólin, ok þótti mönnum þat skemtan mikil. Hvítíngar gengu í minnum, ok voro 2 menn um hvort horn; en ker þat, sem Goðmundr hafði sent konúgi, gekk aungum af at drekka utan Þorsteini bæarbarni; handklæðit brann ei, þótt því væri í eld kastat, ok var hreinna eptir enn áðr. Þorsteinn talar um við konúg, at hann vildi gjöra brullaup til Goðrúnar, en konúgr veitti honum þat, ok var þat sæmilig veizla. Ok hina fyrstu nótt, er þau kvomu í eina sæng, (ok) niðr var hleypt fortjaldinu, þá brast upp þilfjöl at höfðum Þorsteins, ok var þar komin Agði jarl, ok ætlaði at drepa hann; en þar laust í móti hita so miklum, at hann þorði ei inn at gánga, snèri hann þá í burtu. Þá kom konúgr at, ok sló hann með gullbúnu refði í höfuðit, en hann steiptist niðr í jörðina; hêlt konúgr vörð um nóttina, en um morgunin voru horfin hornin Hvítíngar; gekk veizlan vel fram, sat Þorsteinn með konúgi um vetrinn, ok unnust þau Goðrún vel. Um vorit beiddi Þorsteinn orlofs, at sigla í Austrvegin, ok finna Goðmund konúg; en konúgr sagðist þat eigi gjöra, utan hann lofaði at koma aptr. Þorsteinn hêt því. Konúgr bað hann halda trú sína vel: ok eig meira undir þer enn þeim austr þar. Skildust þeir með kærleikum, ok báðu allir vel fyrir honum, þvíat Þorsteinn var orðinn vinsæll; sigldi hann í Austrveg, ok er eigi getit annars, enn sú ferð færist vel; kom hann á Glæsisvöllu, ok

sagnaði Goðmundr honum vel. Þorsteinn mælti: hvað hafi þer frëtt or Geirravðargörðum? Þángat fór ek, segir Goðmundr, ok gáfu þeir landit í mitt vald, ok ræðr þar fyrir Heiðrekr Úlfhamr, son minn. Hvar er Agði jarl? segir Þorsteinn. Hann lét gjöra sèr haug, þá þer fóruð, segir Goðmundr, ok gekk þar í með mikit fè; en þeir Jökull ok Frosti druknuðu í ánni Hemru, er þeir fóru ¹⁾ frá veizlunni, en ek hefi nú vald yfir hëraðinu á Grundum. Þar er nú mikit undir, segir Þorsteinn, hverju þú vilt mër af skipta, þvíat mër þikkir Goðrún eiga arf allan eptir föður sinn, Agða jarl. Ef þú vilt vera minn maðr, sagði Goðmundr. Þá muntu ekki vanda um trú mína, segir Þorsteinn. Þat vil ek, sagði Goðmundr. Síðan fóru þeir til Grunda, ok tók Þorsteinn hëraðit undir sik.

13. Þorsteinn reisti bú at Gnípalundi, þvíat Agði jarl hafði gengit aptr, ok eytt bæinn, gjörðist Þorsteinn höfðingi mikill. Guðrún fæddi sveinbarn mikit litlu síðar, ok hêt Brynjólfr. Ekki var traust, at Agði jarl glettist ei við Þorstein. Eina nótt gekk Þorsteinn af sæng sinni, ok sá hvar at Agði fór, hann þorði hvergi inní hliðin, þvíat kross var fyrir hverjum dyrum. Þorsteinn gekk til haugsins, hann var opinn, ok gekk hann inn, ok tók burt hornin Hvítínga; þá kom Agði jarl í hauginn, en Þorsteinn hljóp út hjá honum, ok setti kross í dyrnar, ok laukst aptr haug-

¹⁾ riðu, hínir.

inn, ok hefir ekki orðit vart við Agða síðan. Um sumarit eptir fór Þorsteinn til Noregs, ok færði Ólafi konungi hornin Hvítínga; síðan fékk hann orlof, ok sigldi til eigna sinna; bauð konungur honum halda vel trú sína; höfum vèr eigi frètt síðan til Þorsteins. En þá Ólafr konungur hvarf af Orminum lánga, hurfu hornin Hvítíngar. Lúkum vèr þar þætti Þorsteins bæjarbarns.

Þ á t t r

Þorsteins skelks.

Þat er sagt um sumarit eptir at Ólafr konungur fór at veizlum austr um Víkina ok víðar annarstaðar, tók hann veizlu á þeimi bæ, er á Reinu heitir, hann varmjök fjölmennr; sá var maðr þá með konungi, er Þorsteinn hét, Þorkelsson, Ásgeirssonar æðikolls, Auðunarsonar skökuls, íslenzkr maðr, ok hafði komit til konungs um vetrinn áðr. Um kveldit er menn sátu yfir drykkjuborðum, talaði Ólafr konungur, at engi maðr af hans mönnum skyldi einnsaman fara í salerni um náttina, þvíat hverrsem ganga beiddist, skyldi með sèr kalla sinn rekkjufélaga, ella kvað hann eigi mundu hlýða. Drekkja menn nú vel um kveldit, en er ofan voru drykkjuborð, gengu menn at sofa, ok er áleið náttina, vaknaði Þorsteinn íslendíngur, ok beiddi at ganga af sæng, en sá svaf fast, er hjá honum lá, svâ at Þorsteinn vildi víst eigi vekja hann; stendr hann þá upp, ok kippir skóm á fætr sèr, ok tekr yfir sik einn

UBBHF Mag Y/1269/nr. 3

FORNMANNA SÖGUR,

EPTIR GÖMLUM HANDRITUM

ÚTGEFNAR

AÐ TILHLUTUN HINS

NORRÆNA FORNFRÆÐA FÉLAGS.

Urðar orði
kveðr engi maðr.

Fjölsvinnsmál.

ÞRIÐJA BINDI.

Niðrlag sögu Ólafs konungs Tryggvasonar
með tilheyrandi þáttum.

Kaupmannahöfn, 1827.

Prentaðar hjá Harðvíg Friðrek Popp.

75d226512/97d019318

SAGA ÓLAFS KONÚNGS TRYGGVASONAR.

EPTIR GÖMLUM SKINNBÓKUM

ÚTGEFIN

AÐ TILHLUTUN HINS

NORRÆNA FORNFRÆÐA FÉLAGS.

NIDRLAG SÖGUNNAR

með tilheyrandi þáttum.

Kaupmannahöfn, 1827,

Prentuð hjá Harðvíg Friðrek Popp.

F o r m á l i.

Hér legst nú fyrir almennings sjónir lið þriðja bindi *Fornmanna sagnanna*, eðr niðrlag sögu Olafs konungs Tryggvasonar, ásamt tíu þáttum, er annaðtveggja heyra einnmidt sjálfri sögunni til, eðr því tímarúmi, er sagan yfirgrípr. Fleiri þættir, enn þeir er hér eru prentaðir, finnast að sönnu í Flateyjarbók, viðriðnir við sögu Olafs konungs Tryggvasonar, t. d. *Þáttur um Hæðin og Högna konunga*, *Norna Gestir* þáttur og *Fundinn Noregr*, hverjir líka finnast í þeirri útgáfu sögunnar, sem prentuð er í Skálholti árin 1689–90. Þessir þættir eru þessvegna ekki hér prentaðir, að þeir heyra ekki eiginlega til sögu Olafs konungs Tryggvasonar; þaræð þeir atburðir, er þeir fráskira, eru miklu eldri enn það tímabil, sem sögur Olafs konungs og Haralds hárfagra yfirgrípa; líka virðast þeir að vera af öðrum toga spunnir, og, hvað frásagnar og atburða trúverðugleika snertir, miðr áreiðanligir, þar svo þykir, sem fornaldar trúar meiningum sé blandað saman við sjálfa atburðina, er frá verdr sagt; færi því best að þættir þessir prentuðust útaf fyrir sig í safni sinna líka. Mörgum mun að líkindum þykja að nokkrir af þeim þáttum, er hér finnast, séu líkrar náttúru, og að frásagnarmátinn í þeim sé mjög ýkjufullr; og ýmsir atburðir, er þeir innihalda, nærsta ótrúligir; og hafa þeir að vísu mikið til síns máls; en þó er það ljóst að þeir menn, er þessir þættir herma frá, hafa samtíða verið, þótt frá athöfnum þeirra og hreystiverkum sé öðruvísi sagt, enn frá líkra manna í sjálfri sögunni, hvað og berliga vottar, að slíkir viðburðir eru seinna í rit færðir enn sjálf saga Olafs konungs, hverja að öllum líkindum, í tilliti til trúverðugleika, orðfæris og atburða vals, ugglaustr má telja meðal enna elztu ritgjörða um konung þenna á norræna tungu.

I formálanum fyrir 1sta bindinu höfum vèrt gert grein fyrir þeim handritum, sem notuð hafa verið við sjálfrar sögunnar útgáfu frá upphafi til enda, og lýst þeirri skinnbók, merkt A, sem lögð hefir verið til grundvallar, svo hér gerist engi þörf að ítreka það; þarvið er heldr engu að bæta, utan að það eina blað, sem vantaði í A., er tekið úr B., og nær sá kafli, sem tekinn er úr B. frá þeim orðum í 2ru bindi blaðs. 311 lín. 22: „Þess getr Hallarsteinn“ til blaðs. 319 lín. 9, hvar A byrjar aptr með þessum orðum: „þá flugu svá pykt“ o. s. fr.

Hér skal nú ýtarligar greina frá meðferð á þáttum þeim, sem hér, eru prentaðir, og þeim handritum, sem við þeirra útgáfu hafa notuð verið. Er þá:

1) *Saga skúlda Haralds konungs hárfagra*. Af sögu þessari finnast 3 pappírs handrit í fornfræðasafni Arna Magnússonar, 2 í arkarformi Nr. 67, A. og B.; þær kallast því hér A. og B. Báðar þessar bækur eru samhljóða. Það 3ja handrit Nr. 307 er í 4blformi, og er í tilliti til einstakra orða frábrugðið, líka er fáeinum orðum úrslept, hvar eyður eru; þessi bók kallast C. Fyrsta blað sögunnar er prentað eptir Nr. 307, þvíat handrit þetta er leiðrétt eins langt, og stórt audt rúm þar í með hendi Arna Magnússonar uppfyllt; hið annað er tekið úr 67, B.; en þegar lokið var prentun sögunnar eptir handritunum, er hér greinir, fann Hra. Cand. phil. Þorsteinn Helgason hana, í gömlum skinnbókar blöðum í Arna Magnússonar safninu Nr. 544. í 4bl. ritaða á kálfskinn. Bók-fellið er á að líta mjög gamalt með smáu letri ok bundið, þykir ei ólíkt eptir útliti ok ritunarhætti þess, að það sé í byrjun 14du aldar ritað. Eigi má með öllu ráða, hvört nokkuð af handritum þeim, er fyrr var getið, sé skrifað eptir því; kapítulum er öðruvísi skipt; en það sem vantar í handritin verður ekki lesið, nema lítið frekara af vísunum, og má það sjá, ásamt þeim helzta ordamun

sem Hra. Helgason hefir fundið til leiðréttingar eða frekari upplýsingar, við enda bindis þessa.

2) Þáttur frá Sigurði konungi slefu, syni Gunnhildar; þessi þáttur er orðrétt prentaður eptir Flateyjarbók, hvar hann finst á 6ta og 7da dálki.

3) Þáttur Þorleifs jarlaskálds er prentaður eptir Flateyjarbók (104 til 108 dálks). 2 pappírs handrit í 4blformi, sem til voru af þætti þessum í safni Arna Magnússonar, eru þó hagnýtt hér, og þeirra orðamunar getið. Það eina, Nr. 552, g., er merkt G. og það annað, Nr. 563, a., er merkt A.

4) Þáttur Þorsteins uxafóts er prentaður eptir Flateyjarbók (126 til 133 dálks); þarvið eru fylgjandi handrit úr fornfræðasafni Arna Magnússonar sam-anborin: 1) Nr. 562, B., merkt hér B., í 4blformi, með settlettri. 2) Nr. 562, c., merkt C., í 4blf. með snarhandarlettri. 3) Nr. 563, B., merkt G., í 4blf. með snarhendi. 4) Nr. 552, H., merkt hér H., í 4blformi með snarhandarlettri.

5) Þáttur Helga Þórissonar er líka prentaður eptir Flateyjarbók (183 til 185 dálks). Þessi þáttur finst líka í skinnbókinni Nr. 309, merkt þ., um hverja getið er í formál. fyrir 1sta bindinu, og er hann hér með öldungis samhljóða.

6) Þáttur Hrómundar halta finst einasta í Flateyjarbók á 211 til 214 dálks, og er prentaður þareptir.

7) Þáttur Haldórs Snorrasonar er líka prentaður eptir Flateyjarbók, (264 til 270 dálks). Þessi þáttur er samanborinn við 2 skinnbækur, í A. M. safninu; við Nr. 54 í arkarformi, merkt B., hvar það mesta af honum stendr aptan í bókinni með annari hendi; og við Nr. 62 í arkarformi, merkt S., hvar þessi þáttur stendr aptast.

8) *Saga af Þorsteini bæarmagn* er prentuð eptir skinnbókinni 510 í 4blf., merkt A., og samanborin við skinnbókina 343 í 4blf., merkt B., og paraðauki við 3

handrit á pappír, nl. Nr. 169, b., merkt C., Nr. 203, merkt D., bæði í arkarformi, og Nr. 340 í 4blf., merkt E. alt í A. M. safninu.

9) Þáttir Þorsteins skelks er prentaður eptir Flateyjarbók (214 til 215 dálks).

10) Þáttir Orms Stórolfssonar er líka prentaður eptir Flateyjarbók (272 til 278 dálks), og er hann sam-
anborinn við fylgjandi pappírsbækur í A. M. safninu: 1) No. 158, merkt A. 2) 163, b., merkt B. 3) 164, e. a., merkt C. 4) 164, e. γ., merkt E. 5) 156, c., merkt G., allar í arkarformi. 6) 552, i., merkt H. 7) 554, h. β. merkt K. 8) 555, d., merkt L. 9) 555, e., merkt M., allar í 4blaðaformi.

Allir þessir þættir eru prentaðir eptir því handriti, sem Cand. Theol. Þorgeir Guðmundsson hefir skrifað eptir bókum þeim, er lagðar hafa verið til grundvallar, og hafa Professórarinn R. Rask og C. C. Rafn, í sam-
einingu með honum, samanborið það við hinar bækurnar, hvorra getið er hér að framan við sérhvörn þátt útaf fyrir sig, og tekið þaraf þann orðamun, er merkiligr þókti. Þessir þrír hafa eins nú sem áður leiðrætt próf-
unarörkin, en Þorgeir hefir samið registrið yfir manna nöfn þau, er finnast í þessari sögu af Ólafi konungi Tryggvasyni og þáttum hennar.

Þannig hefir þá félagið leyst af hendi sögu Ólafs konungs Tryggvasonar; og hefir það kostgæfiliga þartil hagnýtt þau hjálparmeðöl, er hér fundust, að útgáfa þessi yrði svo fullkomin, sem kostur var á, er skynsamur og réttsýnir menn bezt munu finna, og kunna að meta.

Kaupmannahöfn þann 28da Jan. 1827.

N i ð r l a g S ö g u

Ólafs konungs Tryggvasonar.

256 Kapítuli.

*Frásagnir Snorra ok annara um burthvarf,
Ólafs konungs.*

Nú ero þar margar frásagnir um þá atburði, er þar gerðust. Snorri Sturluson segir svá: at þá er Ólafr konúgr sá, at flest hans lið var fallit, en Eiríkr jarl ok fjöldi hans manna þusti aptur at lyptíngunni, at Ólafr konúgr ok Kolbjörn stallari ljópu þá báðir fur borð, ok á sitt borðit hvárr, en jarlsmenn höfðu lagt utan at smáskút-
ur, ok drápu þá menn, er á kaf ljópu. Ok þá er konúgr sjálf hafði á kaf laupit, vildo þeir, er á skútunum voro, taka hann höndum ok færa hann jarli, en Ólafr konúgr brá yfir sik skild-
inum ok steptist í kafit; en Kolbjörn stallari skaut sínum skildi undir sik ok hlífði sér svá við spjótum, er lagt var af þeim skipum, er undir lágu, ok féll hann svá á sjóinn, at skjöldrinn varð undir honum, ok komst hann af því eigi í kafit, áður hann varð handtekinn. Þessi er